

PISA

Platforma pentru Inițiative
de Securitate și Apărare

KONRAD
ADENAUER
STIFTUNG

SECURITATEA REPUBLICII MOLDOVA DIN PERSPECTIVA SPORIRII PARTENERIATULUI CU UNIUNEA EUROPEANĂ

Victoria ROȘA
expertă asociată PISA

CHIȘINĂU 2023

Notă introductivă

Declanșarea agresiunii ruse în Ucraina a schimbat întru totul arhitectura de securitate în regiunea est-europeană, transpunând confruntarea geopolitică Est – Vest într-o altă dimensiune. Astăzi, nu mai vorbim despre preluarea unui stil civilizațional de evoluție statală și societală, ci mai degrabă un model de evoluție politico-militară. Războiul din imediata apropiere a Republicii Moldova *volensvolens* impune atât autoritățile, cât și populația, să revizuiască politica internă și externă din perspectiva aderenței clare la o structură a cărei valori dorim să le împărtășim. Securitatea statului devine o prioritate, iar de parteneriatele de tip bilateral sau multilateral, în mare parte, depinde existența de mai departe a statului Republica Moldova. În aceste condiții, statutul de neutralitate, a cărei esență nu am putut-o valorifica până acum în termeni de legislație și practică internațională, inclusiv națională, rămâne a fi un model ineficient de consolidare a securității și asigurare a continuității independenței și suveranității.

Conjunctura de securitate regională și cea politică internă determină Republica Moldova să aleagă și să accelereze procesele de orientare geopolitică vestică. Astfel, încurajată de acțiunile pro-active ale Ucrainei în parcursul său european, precum și răspunzând semnalelor partenerilor europeni, la 3 martie 2022, Republica Moldova și-a prezentat cererea de aderare la UE. Deși deloc ușor, cu o serie de ezitări la nivel de guverne naționale, la 23 iunie 2022, Consiliul European a aprobat Avizul Comisiei Europene, conferind Republicii Moldova o perspectivă europeană și acordându-i statutul de țară candidată, cu condiția că vor fi întreprinși un șir de pași. Îndeplinirea condiționalităților reprezintă baza conform căreia țării i se va accepta deschiderea negocierilor pentru aderare la UE, un deziderat pe care autoritățile Republicii Moldova și-l doresc a fi realizat la finele anului 2023. [1]

Atât etapa de pre-negocieri, cât și negocierile de aderare propriu-zise, sunt perioade de timp extrem de favorabile pentru țară, deoarece anume atunci se pun bazele pentru ulterioarele reforme instituționale, se stabilesc noi parteneriate structurale și strategice, se deschide accesul la diverse tipuri de fonduri pentru dezvoltare. Totodată, această perioadă tranzitorie poate servi drept o fază preparatoare pentru schimbări de politică internă și externă strategice definitive pentru viitorul țării, fie că vorbim despre integrarea în spațiul comunitar, sau schimbarea statutului de securitate și conceptualizare a Republicii Moldova într-un alt format politico-militar.

Agenda europeană a Republicii Moldova: intercalări de securitate

Integrarea Europeană astăzi nu este doar un model de dezvoltare economic, politic și social, este un model de dezvoltare și fortificare a securității statului și individului. Este indiscutabil faptul că anume războiul declanșat de Rusia în regiunea est-europeană și tentativele de a prelua controlul convențional sau hibrid asupra acesteia, impune o atenție sporită privind sectorul de securitate și apărare și grăbirea proceselor de interoperabilitate a sistemelor instituționale și a capacităților, profesionalizarea resurselor umane. De la începutul războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, UE a mobilizat deja 1.2 miliarde de euro [2] pentru a ajuta Moldova să facă față multiplelor crize din toamna anului 2021. Uniunea Europeană investește în securitatea Republicii Moldova conștientizând importanța geostrategică ulterioară a țării noastre pentru securitatea comunitară per ansamblu. Bazată pe principiul „win-win” (câștig-câștig), parteneriatul dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova în domeniul de securitate și apărare se dezvoltă cu pași rapizi, fiind o prioritate majoră pe agenda de aderare.

[1] Uniunea Europeană și Republica Moldova.
<https://euneighbourseast.eu/ro/news/publications/uniunea-europeana-si-republica-moldova/>

[2] Fișă informativă: Pachetul de sprijin al UE pentru Republica Moldova.
<https://euneighbourseast.eu/ro/news/publications/fisa-informativa-pachetul-de-sprrijin-al-ue-pentru-republica-moldova/>

O analiză minuțioasă a riscurilor iminente pentru securitatea țării a generat instituirea, prin Decizia Consiliului Afaceri Externe al UE din 24 aprilie 2023, a Misiunii de Parteneriat a Uniunii Europene în Republica Moldova (MPUE Moldova), condusă de Cosmin Dinescu, diplomat român de carieră, cu o experiență vastă în regiune.[3]

Misiunea de Parteneriat a Uniunii Europene în Moldova (MPUE) este o misiune civilă neexecutivă, nearmată, din cadrul Politicii de Securitate și Apărare Comună (PSAC), activitatea căreia este ghidată de trei obiective specifice: consolidarea structurilor de securitate internă a Republicii Moldova în gestionarea crizelor; îmbunătățirea capacităților sale de a aborda amenințările hibride, inclusiv acțiunile străine de manipulare a informațiilor și ingerințele străine (FIMI); și securitatea cibernetică. Unul din avantajele principale ale Misiunii este mandatul care permite furnizarea de consiliere la nivel strategic și sprijin operațional în același timp. Implicarea diplomaților și experților români în astfel de misiuni reprezintă un atu, datorită comunității de limbă și relațiilor de parteneriat strategic dezvoltate în domeniul de securitate pe parcursul anilor.

În discursul său dedicat inaugurării Misiunii de Parteneriat a Uniunii Europene în Moldova, Josep Borrell, Înaltul Reprezentant al Uniunii Europene pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate, a subliniat în mod expres legătura dintre aspirațiile europene ale Republicii Moldova și asistența oferită în domeniul fortificării sectorului de securitate.

„Sunt aici pentru a transmite un mesaj clar. Moldova nu este singură. Sunteți partenerul nostru strategic. Sunteți un viitor membru al Uniunii Europene. Astăzi, inaugurarea acestei misiuni este un alt semn politic important al sprijinului Uniunii Europene în aceste circumstanțe dificile actuale”, [4] a declarat Josep Borrell.

Situația de securitate specifică, și anume existența conflictului înghețat pe teritoriul Republicii Moldova, a servit drept un subiect adesea discutat în corelație cu perspectiva europeană a țării. Soluționarea conflictului era invocată drept o precondiție pentru o eventuală aderare. Totuși astăzi, în actuala conjunctură de securitate, această precondiție își pierde relevanța.

„Republica Moldova decide în mod independent ce se întâmplă cu regiunea Transnistreană. Cipru a devenit membru al UE având o problemă teritorială. Și Moldova o poate face”, [5] a declarat Josep Borrell.

La 31 mai, cu ocazia Summit-ului Comunității Politice Europe, desfășurat la Chișinău, Ursula von der Leyen, Președinta Comisiei Europene, a anunțat despre elaborarea unui pachet de sprijin pentru Republica Moldova care urmărește 2 obiective: a) să abordeze impactul războiului rusesc de agresiune împotriva Ucrainei asupra Republicii Moldova și b) apropierea Republicii Moldova de Uniunea Europeană.

[3] Misiunea de Parteneriat a Uniunii Europene în Republica Moldova, inaugurată la Chișinău. <https://euneighbourseast.eu/ro/news/latest-news/misiunea-de-parteneriat-a-uniunii-europene-in-republica-moldova-inaugurata-la-chisinau/>

[4] Moldova: Press remarks by the High Representative/Vice-President Josep Borrell at the launch of the EU Partnership Mission in Chisinau. https://www.eeas.europa.eu/eeas/moldova-press-remarks-high-representativevice-president-josep-borrell-launch-eu-partnership_en?channel=eeas_press_alerts&date=2023-05-31&newsid=0&langid=en&source=mail&etrans=ro

[5] Josep Borrell: Security, stability and connectivity are the keywords of this meeting. <https://radiomoldova.md/p/13764/josep-borrell-security-stability-and-connectivity-are-the-keywords-of-this-meeting>

„Prin pachetul de măsuri de astăzi, UE demonstrează că suntem alături de Moldova și că vom depune eforturi pentru a vă accelera integrarea europeană și reformele. Viitorul Moldovei se află în UE”, [6] a declarat Ursula von der Leyen.

Pentru îndeplinirea obiectivelor susmenționate au fost identificate 5 priorități specifice:

1. Dezvoltare economică și conectivitate.
2. Capacitate administrativă.
3. Energie.
4. Securitate.
5. Comunicare strategică.

Domeniul securității presupune cooperarea pe mai multe platforme. Adicional Misiunii de Parteneriat a Uniunii Europene în Moldova, care de altfel este și cea mai recentă platformă de cooperare, colaborarea se desfășoară, de asemenea, prin intermediul: Centrului de Sprijin UE-Republica Moldova pentru Securitatea Internă și Gestionarea Frontierelor, a Misiunii UE de Asistență la Frontieră, precum și cu agențiile Europene, în special Frontex, Europol, Eurojust și CEPOL. [7]

În iulie 2023 se împlinește un an de la înființarea HUB-ului de securitate al Uniunii Europene [8] dedicat colaborării pe subiectul de securitate internă și management al frontierelor atât ale Republicii Moldova, cât și ale spațiului UE. Importanța HUB-lui rezidă în nivelul său de operare, acesta fiind un mecanism operațional de nivel regional, prin intermediul căruia sunt conduse expertize informaționale comune în vederea asigurării infrastructurii de securitate a țărilor europene. Găzduind acest HUB de securitate al UE, Republica Moldova reușește să se afirme drept un furnizor de securitate contribuind, astfel, la fortificarea centurii de securitate a Europei.

Pentru a îmbunătăți strategia de colaborare, calitatea și cantitatea schimbului de informații pe platforma Hub-ului de Securitate al UE la Chișinău, au fost înființate două grupuri de lucru - primul grup de lucru are în competența sa monitorizarea și contracararea războiului hibrid, iar al doilea urmărește abordările sistemice ale capturilor mari de mărfuri scoase din uzul civil, inclusiv armament, droguri și altele.

Printre principalele rezultate enumerate de către Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova care denotă o aprofundare a interoperabilității dintre structurile de securitate ale Republicii Moldova și cele europene/internaționale pot fi menționate:

1. Proiectarea și implementarea sistemului de identificare a tendințelor infracționale pentru spațiul european, în baza indicatorilor informaționali cuantificați pe teritoriul Republicii Moldova;
2. 106 acțiuni operaționale la care Republica Moldova participă pe parcursul anului 2023 pe Platforma multidisciplinară europeană împotriva amenințărilor criminale (EMPACT);

[6]Comisia Europeană anunță un nou pachet major de sprijin pentru Republica Moldova.
<https://euneighbourseast.eu/ro/news/latest-news/comisia-europeana-anunta-un-nou-pachet-major-de-sprjin-pentru-republica-moldova/>

[7]Fișă informativă: Pachetul de sprijin al UE pentru Republica Moldova.
<https://euneighbourseast.eu/ro/news/publications/fisa-informativa-pachetul-de-sprjin-al-ue-pentru-republica-moldova/>

[8]Resursele implicate în activitatea HUB-ului include instituțiile de stat din domeniul securității Republicii Moldova (Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Serviciul de Informații și Securitate, Serviciul Vamal, Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor); reprezentanți ai tuturor agențiilor de aplicare a legii; reprezentanți din domeniul judiciar din Europa (Europol, Interpol, Cepol, Frontex); precum și Comisia Europeană, prin Directoratul-General pentru Migrație și Afaceri Interne (DG Home), Directoratul-General pentru Vecinătate și Negocieri de Extindere (DG Near), și Directoratul-General pentru Stabilitate Financiară, Servicii Financiare și Uniunea Piețelor de Capital (DG Fisma).

1. Elaborarea primei analize Moldovan Open Source Intelligence (OSINT) și prezentarea către Oficiul European de Poliție Europol (OEP Europol) ca contribuție națională pentru proiectarea produselor analitice europene;
2. 14 investigații comune cu sprijinul Europol cu referire la tendințele emergente în infracțiunile transnaționale.

Vizita lui Nicu Popescu, Viceprim-Ministru, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene în Spania, la sediul Centrului Satelitar al Uniunii Europene (SATCEN) a servit drept un imbold pentru a intensifica relațiile de cooperare ce ar permite Republicii Moldova să-și consolideze capacitățile de analiză a situației în mediul actual de securitate[9]. Rolul SATCEN este de a furniza informație critică și analiză ce servesc drept suport în procesul de luare a deciziilor la nivelul UE în domeniul de securitate și apărare. Fortificarea capacităților de analiză în sectorul de securitate și apărare reprezintă o necesitate acută înțelegând că securitatea nu înseamnă doar forță militară, infrastructură și echipamente, dar și capacitatea de a oferi informații veridice și analize critice în timp util[10].

Un domeniu nu mai puțin important în relația UE - Republica Moldova îl reprezintă cooperarea în domeniul protecției civile și prevenirea situațiilor excepționale. Conform unui decret semnat de Președinta Maia Sandu și intrat în vigoare pe 3 iulie 2023, au fost inițiate negocierile și aprobată semnarea Acordului privind participarea Republicii Moldova la Mecanismul de Protecție Civilă al Uniunii Europene (EU-CPM). Odată semnat, Acordul permite pompierilor și salvatorilor moldoveni să-și perfecționeze continuu capacitățile și strategia de prevenire și răspuns la situațiile excepționale. De asemenea, ei vor putea participa alături de reprezentanții celorlalte 36 de țări participante la EU-CPM, în cadrul misiunilor internaționale de salvare.

Interoperabilitatea Republicii Moldova cu structurile UE în domeniul protecției civile contribuie semnificativ la creșterea gradului de asigurare a securității umane, a securității individului. Coordonarea activităților de protecție civilă cu comunitatea țărilor EU-CPM transpusă în practică înseamnă reducerea considerabilă a timpului de reacție la situații de urgență și situații excepționale, micșorarea pagubelor materiale cauzate și condiții mai sigure pentru dezvoltarea economică a țării[11].

Notă finală

Sporirea gradului de securitate internă, fie că este vorba de securitatea umană, instituțională, economică, energetică, cibernetică sau de mediu, este percepută drept un indicator pentru creșterea investițiilor și dezvoltare economică. Securitatea, devine astăzi un element principal în dialogul EU – Republica Moldova, având ramificații în toate domeniile pe care vor fi deschise negocierile de aderare la UE.

Asistența acordată de către UE pentru fortificarea sectorului de securitate nu doar răspunde necesităților curente generate inclusiv de criza umanitară regională și amenințările hibride, dar simultan fortifică instituțiile statului, sporește capacitățile și capabilitățile personalului, precum și contribuie la creșterea interoperabilității instituționale și umane.

[9] Vicepremierul Nicu Popescu la Madrid: „Vom coopera strâns cu președinția spaniolă a Consiliului Uniunii Europene care începe din 1 iulie cu obiectivul principal – integrarea europeană accelerată”. <https://mfa.gov.md/ro/content/vicepremierul-nicu-popescu-la-madrid-vom-coopera-strans-cu-presedintele-spaniola-consiliului>.

[10] Visit of h.e. MrR. Nicolae Popescu, Deputy Prime Minister and Minister of Foreign Affairs and European Integration of the Republic of Moldova. <https://www.satcen.europa.eu/news/visit-of-h-e-mr-nicolae-popescu-deputy-prime-minister-and-minister-of-foreign-affairs-and-european-integration-of-the-republic-of-moldova>

[11] Visit of h.e. MrR. Nicolae Popescu, Deputy Prime Minister and Minister of Foreign Affairs and European Integration of the Republic of Moldova. <https://www.satcen.europa.eu/news/visit-of-h-e-mr-nicolae-popescu-deputy-prime-minister-and-minister-of-foreign-affairs-and-european-integration-of-the-republic-of-moldova>

PISA

Platforma pentru Inițiative
de Securitate și Apărare

KONRAD
ADENAUER
STIFTUNG

Continuarea agresiunii în Ucraina de către Federația Rusă, intensificarea amenințărilor de tip hibrid, redefinirea arhitecturii de securitate europeană plasează Republica Moldova într-o conjunctură de securitate ambiguă, cooperarea cu UE fiind unicul parteneriat ce asigură o continuitate a dezvoltării sectorului de securitate al țării. Integrarea în UE, în condițiile statutului de neutralitate, reprezintă o garanție de securitate solidă. Cu toate acestea, incertitudinea arhitecturii de securitate regională, chiar și în condițiile obținerii statutului de membru al UE, trezește semne de întrebare majore privind eficiența statutului de neutralitate și impune analiza unor modele alternative de asigurare a securității statului Republica Moldova.